

LIV

Nieuwsbrief

De afgelopen weken horen we het in veel teams terug tijdens de check-in. "Het is veel." "Ik ben toe aan vakantie." "Gelukkig nog maar zes weken." De druk van afronden, organiseren, evalueren en tegelijkertijd vooruitkijken naar een nieuw schooljaar is voelbaar. Die gevoelens mogen er zijn. Ze vertellen iets over de intensiteit waarmee onderwijsprofessionals zich iedere dag inzetten voor kinderen, collega's, ouders en hun school.

Tegelijkertijd zette het ons aan het denken. Verhalen zijn besmettelijk. Gedachten ook. In positieve zin, maar zeker ook in negatieve zin. Wat we aandacht geven, groeit. Welke bril zetten we op in deze laatste weken van het schooljaar? Welk verhaal kiezen we om te geloven en te leven?

Bij Leren in Verbinding proberen Marjolein en Corrinne bewust te kiezen voor een verhaal dat ruimte geeft aan realiteit én perspectief. Een verhaal waarin we bijdragen waar het kan, vastpakken waar het moet, loslaten waar het kan en focussen waar het nodig is. Een verhaal waarin we met scholen meedenken over de vraagstukken van vandaag, terwijl we tegelijkertijd bouwen aan de mogelijkheden van morgen. Waarin trajecten zorgvuldig worden afgerond en nieuwe ideeën voor het komende schooljaar ontstaan. Misschien is dat wel de uitdaging van deze periode: niet doen alsof de regen er niet is, maar tegelijkertijd de zon achter de wolken blijven voelen. Zien wat er al is bereikt. Waarderen wat groeit. En vertrouwen houden in de beweging die we samen maken. Wij wensen je veel werkplezier, inspiratie en lichtpuntjes in deze laatste weken van het schooljaar.

Marjolein en Corrinne

Inhoud:

- Inleiding
- Wist je dat....
- Interview met Marieke
- Samen sterk gemotiveerd
- Schrijven in Verbinding
- Hybride trajecten

In verbinding blijven: Wist je dat...

In alles wat we doen, staat leren in verbinding centraal. Hieronder delen we enkele mooie ontwikkelingen, inspirerende successen en nieuwe kansen om samen verder te groeien.

- ... Marjolein de afgelopen periode opnames heeft gemaakt over het betrekken van ouders bij lezen en luisteren met begrip? Een thema dat een belangrijke bijdrage levert aan de taalontwikkeling van kinderen. Hierover later meer!
- ... Marjolein vanuit haar expertise betrokken is bij de roadshow van de AVS en PO-raad rondom de nieuwe kerndoelen? Een mooie kans om scholen mee te nemen in de ontwikkelingen van het curriculum.
- ... Corrinne dit voorjaar een boekenclub faciliteerde rondom het boek ABC van motivatie in onderwijs van Maarten Vansteenkiste? De gesprekken over autonomie, verbondenheid en competentie leverden veel inspiratie op.
- ... een boekenclub een enorme impuls kan geven voor teamleren?
- ... ons aanbod van hybride trajecten weer online staat? Inschrijven voor het nieuwe schooljaar is inmiddels mogelijk.
- ... wij telkens weer enthousiast worden wanneer we zien hoe teams samen leren? Juist in de dialoog tussen collega's ontstaan vaak de mooiste inzichten.
- ... we in onze begeleiding van directeuren regelmatig zien dat persoonlijke ontwikkeling direct invloed heeft op de verbinding binnen het team? Groei op individueel niveau werkt vaak door in de hele organisatie.
- ... we dit schooljaar met veel voldoening afronden? We kijken terug op waardevolle trajecten, ontmoetingen en leerprocessen.
- ... we uitzien naar een nieuw schooljaar met de scholen en besturen waarmee we al jarenlang samenwerken? Samen bouwen aan duurzame ontwikkeling blijft bijzonder.
- ... we tegelijkertijd nieuwsgierig zijn naar nieuwe verbindingen? Nieuwe scholen en besturen brengen nieuwe perspectieven, vragen en mogelijkheden om van elkaar te leren.
- ... we de nieuwe kerndoelen Nederlands verbinden in ons aanbod rondom lezen en luisteren met begrip en/of taal in verbinding zodat je in de toekomst geen/minder losse studiedagen over de kerndoelen nodig hebt omdat je ze al in verbinding toepast.

De zaadjes zijn geplant: hoe teamleren leidt tot beter onderwijs

Interview met Marieke van der Plasse, taalcoördinator en leerkracht groep 5 van de Regenboog in Woerden van Stichting Kalisto.
Over haar ervaringen met Leren in Verbinding (LiV).

Wat was de aanleiding om als Regenboog met Leren in Verbinding (LiV) in zee te gaan?

Marieke: "Binnen de Regenboog waren we bezig met een verandertraject. We wilden begrijpend lezen anders vorm gaan geven. De kennis en kunde van het team was gevarieerd. We wilden onze gereedschapskist vullen. Ik kende Marjolein van een eerdere samenwerking en heb voorgesteld dat zij dat kwam doen. Ik weet hoe kundig jullie van Leren in Verbinding zijn en weet dat jullie veel kennis hebben. Dus door het vullen van de gereedschapskist zijn we een gezamenlijke taal gaan spreken.

We hebben elke unit het boek Verbinding gegeven. We wilden graag het gesprek aangaan in samenhang met de theorie. Dit boek gebruiken we nog steeds veel. Met name met de vormgevers zetten we in bij rijke teksten en IPC. Zo gingen we ons tekstbegrip nog beter vormgeven.

Het team en de directie waren enthousiast, waarna we met de subsidie basisvaardigheden stappen konden zetten. "Samen op weg naar goud" is het motto van onze missie.

We willen samen ontwikkelen naar goud: het beste uit jezelf en elkaar halen. Jullie verbinden alles met elkaar. Dat gaf heel veel kleur. Alle taaldomeinen en kerndoelen; samen is het een geheel."

Wat is waardevol gebleken in het traject?

Marieke glimlacht: "Het mooiste is dan wel het teamleren. Echt van en met elkaar leren. Tijdens de laatste studiedag deed Marjolein bijvoorbeeld een schrijfpodracht met het team waarbij we onze tekst moesten doorgeven. Daarbij hadden we veel plezier en gingen we meteen de diepte in met ons grote en diverse team. Dat was alleen nog maar de introductie van de studiedag.

De kwaliteit gaat omhoog. We hebben het nu over onderwijs, over boeken, over succescriteria. Wat daarbij hoort, is dat we elkaars taal zijn gaan spreken.

En wat ik ook waardevol vind: jullie hebben oog voor groep 1 tot en met groep 8. Want lezen, luisteren, schrijven en praten met begrip kan op alle niveaus in een doorgaande lijn van groep 1 tot en met 8."

Welke inzichten hebben jouw rol als taalcoördinator veranderd?

Marieke hoeft niet lang na te denken: "De coachingsdagen! Die dagen voelden als een cadeau dat we mochten uitpakken. We mochten samen met Marjolein de groepen in. Over het algemeen heb ik daar de collega's in hun kracht gezien. We hebben ze hun gereedschapskist zien uitpakken. Observeren in de groepen met aansluitend een kort nagesprek en dan een reflectieve vergadering. De dag vooraf werd er gemopperd. De echte energie ontstond in de reflectieve vergadering na schooltijd. Dit willen we blijven doen. En het gewoon over kwaliteit van onderwijs hebben met elkaar. Van vinken naar vonken. We gaan komend jaar die coachingsdagen zelf vormgeven. Ik ben me als taalcoördinator nu extra bewust van de vraag hoe je ervoor moet zorgen dat de terugkoppeling en het teamleren meer diepgang krijgt. Volgend schooljaar ga ik daar met mijn collega-taalcoördinator vorm aan geven."

Welke bijdrage heeft LiV hierin gehad?

Marieke: "Ik denk vooral de bevoegenheid. Het werkt aanstekelijk. Marjolein kan ons heel goed meenemen. Goede onderbouwing. Ze doet niet zomaar wat. Ze spreekt vanuit literatuur en noemt dan allerlei mogelijkheden en kansen: je kan het zo en zo doen. De studiedagen en reflectieve vergaderingen aan het eind van een coachingsdag spreken aan voor mensen die meer hebben met theorie en ook voor mensen die meer hebben met de praktijk. Een team voelt dat bij zo'n begeleiding. Mensen komen blij uit een studiedag. Jullie van Leren in Verbinding zetten mensen in hun kracht."

Welke verandering zie je bij je collega's?

Marieke: "Het team wordt blij en mijn directie dus ook. Dan ontstaat proportioneel bevoegenheid. Veranderingen gaan langzaam. Ik zie verandering al wel terug in gesprekken met elkaar. De ene collega is bezig met lezen en tekstbegrip en een andere collega meer met schrijven. Op die manier merk je concreet dat er iets gaande is in school. Ook werken we met klassenboeken en we voeren literaire gesprekken met kinderen. We zijn puzzelstukken aan het leggen, die leiden tot betere

onderwijskwaliteit. Als taalcoördinatoren moeten we wel aan de bak om te zorgen dat we blijven groeien. We zorgen bijvoorbeeld voor middelen als boeken. Anders vervaagt het. We maken inzichtelijk wat ons plan is voor komend jaar in ons jaarplan.

Daarnaast hebben we vaak gesprekken over boeken op eigen niveau. We vragen elkaar dan bijvoorbeeld: "Wat ga jij lezen tijdens de vakantie?" Of in ons team ging een collega naar het theater en vroeg of ik dat boek heb. Dan zegt een andere collega: "Ik kan het voor je lenen van mijn schoonzus." Een lezend team krijgt lezende kinderen."

Welke verandering zie je bij de kinderen?

Marieke: "Ik denk, en dan kijk ik naar mijn eigen klas: de kinderen zeggen dat de lessen leuker zijn. Dat is geen doel, maar ik denk dat ze bedoelen dat er een betere inhoud is waardoor ze zich meer uitgedaagd voelen. Ik weet nu beter welk accent ik moet leggen. Ze zitten nu gewoon lang te schrijven. Dat hadden we een half jaar geleden niet gedaan. In groep 5 lezen we samen het boek Limbusland van Koolwijk - twee verhalen die door elkaar lopen. Daarbij gebruiken we een venndiagram. Dan zeg ik: 'Pak je venndiagram er eens bij,' en dan beginnen ze dat uit zichzelf aan te vullen. Zó betrokken zijn ze.

We geven dus nu echt lessen met betere kwaliteit. Dat is precies wat je wilt... samen op weg naar goud. Samen werken aan onderwijskwaliteit. Dat goud moet je wel voeden.

Verandering heeft tijd nodig en leerkrachten die bewuste keuzes maken."

Tot slot. Wat wil je nog meer kwijt?

Marieke: "Jullie kracht zit echt in de bevlogen begeleiding. Wat ik ook fijn vind, is dat alles met elkaar verbonden is. Daar word ik blij van: samenhang tussen theorie, praktijk en mensen.

Jullie kennis is enorm, maar tegelijk brengen jullie die op een prettige en toegankelijke manier over. Tijdens studiedagen voelt het alsof je aan een rijk buffet zit vol kennis, boeken en inspiratie. Het is niet vrijblijvend - we studeren echt samen - en iedereen kan daarin eigen keuzes maken. Dat vind ik heel knap. Dat maakt ons samen rijk. De zaadjes zijn geplant."

Teamleren gebeurt niet vanzelf

Wat in het verhaal van Marieke zo mooi naar voren komt, is de kracht van teamleren. De grootste opbrengst van een professionaliseringstraject zit vaak niet alleen in nieuwe kennis of vaardigheden, maar juist in wat er ontstaat wanneer professionals samen onderzoeken, reflecteren en betekenis geven aan hun praktijk.

Toch gaat dat niet vanzelf.

In onze blogs over professionele cultuur schreven we al eerder dat een professionele dialoog meer vraagt dan het uitwisselen van ervaringen. Wanneer gesprekken vooral blijven hangen bij vragen als Wat heb je gedaan? of Hoe heb je dat aangepakt?, blijft veel van het professionele leren onder de oppervlakte. Werkelijke ontwikkeling ontstaat wanneer we samen onderzoeken waarom iets werkt, welke overtuigingen ons handelen sturen, wat het effect is op kinderen en welke vervolgstappen mogelijk zijn.

Op welke manier kun je een plek achter de schermen creëren waar professionals samen leren, elkaar professionele rugdekking geven en werken aan een gezamenlijke kwaliteit van onderwijs? Sterke scholen

creëren bewust tijd en ruimte voor die professionele gesprekken. Zij bewegen van ik naar wij. Niet omdat iedereen hetzelfde doet, maar omdat er een gezamenlijke taal ontstaat rondom goed onderwijs. (Bureau ICE)

Dat vraagt oefening. Het vraagt geduld. En soms ook een klein zetje in de rug. Goede werkvormen, reflectieve vragen en gespreksstructuren kunnen helpen om gesprekken meer diepgang te geven. Juist dan ontstaat collectieve professionele groei.

Nu veel scholen bezig zijn met de planning van het nieuwe schooljaar, is dit een mooi moment om na te denken over de vraag: Hoe organiseren wij het leren van professionals binnen onze school?

Marieke verwijst in haar interview naar de reflectieve vergaderingen die onderdeel waren van de coachingsdagen. Op [onze website](#) hebben we een praktische opzet gedeeld waarmee teams ook zelf aan de slag kunnen. Want teamleren hoeft niet afhankelijk te zijn van externe begeleiding; mocht je hierin toch wat ondersteuning kunnen gebruiken, weet ons te vinden!

Op de volgende bladzijde vind je een omschrijving van een leergang zoals we die bij jou op school kunnen doen.

Samen sterk gemotiveerd

WORKSHOP IN THE SPOTLIGHT

Bij Leren in Verbinding ontwikkelen we met veel plezier nieuwe workshops. Niet vanuit het idee dat één aanpak overall werkt, maar juist vanuit de overtuiging dat iedere school en ieder team/bestuur een eigen context, vragen en ontwikkelpad heeft. Daarom werken we niet vanuit one size fits all, maar zoeken we steeds naar vormen van professionalisering die aansluiten bij wat er in de praktijk nodig is.

Een van de nieuwste workshops is **Samen sterk gemotiveerd**. In deze workshop staat de vraag centraal: wat helpt leraren om gemotiveerd te blijven en zich professioneel te blijven ontwikkelen? We ontdekken in deze workshop wat onderzoek ons leert over motivatie.

Tijdens de workshop verkennen we wat onderzoek zegt over motivatie van leraren en hoe deze inzichten vertaald kunnen worden naar de dagelijkse praktijk in het basisonderwijs. De focus ligt op het versterken van professionele groei door samen leren en teamontwikkeling. Deelnemers werken actief en interactief. Theorie wordt steeds verbonden met ervaringen uit de eigen praktijk. Zo ontstaat een gesprek waarin herkenning, reflectie en nieuwe ideeën samenkomen.

Een belangrijk onderdeel van de workshop is het kijken naar verschillende vormen van samen leren, zoals:

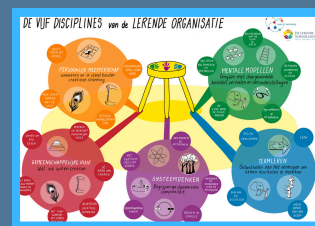
- peer learning
- professionele leergemeenschappen
- teamleren
- ervaringsgericht leren
- krachtgerichte feedback

We onderzoeken hoe deze vormen van leren kunnen bijdragen aan de drie basisbehoeften die motivatie versterken: relatie, competentie en autonomie.

Wat deelnemers meenemen uit deze workshop:

Na afloop van de workshop hebben deelnemers:

inzicht in factoren die de motivatie van leraren versterken of juist onder druk zetten;
kennis van de drie basisbehoeften en hun betekenis voor professionele motivatie;
een beter beeld van hoe verschillende vormen van samen leren motivatie kunnen voeden.

Van inzicht naar praktijk

Minstens zo belangrijk: deelnemers nemen concrete ideeën mee om in hun eigen school / organisatie of team mee aan de slag te gaan.

Denk aan:

bewust bouwen aan een cultuur waarin motivatie wordt gevoed;

vormen van samen leren kiezen die energie geven;

kleine, haalbare stappen zetten om motivatie van henzelf en collega's duurzaam te versterken.

Samen sterk gemotiveerd draagt bij aan waar het uiteindelijk om draait: teams waarin professionals samen leren, elkaar versterken en met plezier blijven bouwen aan goed onderwijs voor alle kinderen

BOVENSCHOOLE LEERNETWERKEN VERSTERKEN

Onbenut potentieel

In veel organisaties wordt hard gewerkt aan leren en ontwikkelen. Toch zien we dat de kracht van bovenschoolse leernetwerken vaak nog niet volledig wordt benut. Juist wanneer professionals, schoolleiders en specialisten over scholen heen kennis, ervaringen en vraagstukken met elkaar verbinden, ontstaat ruimte voor duurzame ontwikkeling en innovatie.

Bij Leren in Verbinding geloven we dat er in bovenschoolse leernetwerken veel meer leren te realiseren is dan we nu vaak zien. Hoe creëer je een netwerk dat niet alleen inspireert, maar ook daadwerkelijk doorwerkt in de dagelijkse praktijk van scholen? Hoe zorg je voor eigenaarschap, kennisdeling en impact op uiteindelijk kindniveau?

Wij denken graag mee over het versterken van bestaande netwerken of het ontwerpen van nieuwe vormen van samen leren. Corrinne schreef er ook een zevental blogs over: zie [onze site](#).

Marjolein schreef een **drieluik over schrijven**. In deze serie stond de ontwikkeling van schrijven centraal: van de eerste stappen in de onderbouw tot het steeds bewuster inzetten van schrijven als middel om te denken, te leren en te communiceren in de bovenbouw. De blogs lieten zien hoe schrijfontwikkeling groeit wanneer leerlingen ruimte krijgen om betekenisvol te schrijven en wanneer leraren dit proces bewust begeleiden. Wat deze blogs gemeen hebben, is dat ze steeds laten zien waar het in onderwijs om draait: verbinding. Verbinding tussen kinderen en taal, tussen theorie en praktijk en tussen professionals die samen willen leren en ontwikkelen.

Omdat er veel vraag is naar professionaliseringsaanbod hebben we onderstaand aanbod ook voor jullie beschikbaar. Interesse? Neem contact op met [Marjolein](#)

SCHRIJVEN IN VERBINDING

Van losse schrijflessen naar geïntegreerd taalonderwijs

Schrijven is veel meer dan het produceren van een tekst. Het is een manier om gedachten te ordenen, kennis te verdiepen, betekenis te geven aan ervaringen en verbinding te maken met anderen. Toch zien we in veel scholen dat schrijven nog vaak als een afzonderlijke vaardigheid wordt aangeboden.

In het drieluik Schrijven in Verbinding ontdek je hoe schrijven juist krachtiger wordt wanneer het verbonden is met lezen, spreken, luisteren en kennis van de wereld. We verkennen wat onderzoek ons leert over effectief schrijfonderwijs, maken de verbinding met de nieuwe kerndoelen Nederlands en vertalen deze inzichten naar de dagelijkse praktijk in de klas.

Tijdens drie inspirerende bijeenkomsten vullen we samen de gereedschapskist voor betekenisvol schrijfonderwijs. Je gaat naar huis met kennis, praktische werkvormen en concrete ideeën om schrijven een vanzelfsprekende plek te geven binnen rijk en samenhangend onderwijs. Want wanneer kinderen schrijven om iets te ontdekken, te begrijpen, te delen of te creëren, groeit niet alleen hun schrijfvaardigheid, maar ook hun betrokkenheid, taalontwikkeling en eigenaarschap.

Bedoeling:

Je gereedschapskist vullen met vaardigheden die je kunt inzetten bij schrijven in verbinding -

Bestuderen wat werkt uit de theorie van schrijven, in verbinding met lezen, motivatie, praten, luisteren en kennis van de wereld

Kennis hebben van schrijven in verbinding in de nieuwe kerndoelen Nederlands

Inspiratie opdoen voor je praktijk

Teamleren door met en van elkaar te leren

Opbouw

bijeenkomst 1

- Kennismaken met elkaar en wat iedereen al doet mbt schrijven
- Wat is er aan de hand in de maatschappij, wetenschap en de kerndoelen m.b.t. schrijven?
- Waarom schrijven in verbinding zo belangrijk is
- Soorten schrijven en hun effect
- Hoe kan ik het schrijven stimuleren?
- Succescriteria bij schrijven
- Een actie formuleren die je komende periode gaat uitvoeren

bijeenkomst 2

- Teamleren nav ervaringen van afgelopen periode
- Genres om te schrijven
- Opbouw algemene schrijfdoelen
- Vijf domeinen in een doorgaande lijn schrijven
- Een actie formuleren die je komende periode gaat uitvoeren

bijeenkomst 3

- Teamleren nav ervaringen van afgelopen periode
- Lesopbouw schrijven
- Een actie formuleren die je komende periode gaat uitvoeren

In veel scholen leeft dezelfde vraag: hoe zorgen we dat professionalisering niet alleen inspirerend is, maar ook écht landt in de praktijk van alledag? De hybride trajecten van Leren in Verbinding zijn precies met dat doel ontwikkeld: ruimte voor verdieping, uitwisseling met collega's van andere scholen én concrete vertaling naar het eigen onderwijs.

De kracht van deze trajecten zit in de combinatie van online bijeenkomsten, praktijkopdrachten en gezamenlijke reflectie. Deelnemers leren niet alleen nieuwe inzichten kennen, maar onderzoeken ook hoe deze in hun eigen klas, team of school vorm kunnen krijgen. Zo ontstaat er een voortdurende wisselwerking tussen theorie en praktijk.

Extra verdieping met een bonusmodule

In het komende traject is er een mooie uitbreiding. Zowel in Lezen en luisteren met begrip als in Leren in Verbinding door Boeiend onderwijs is een bonusmodule opgenomen rondom **thematisch werken**.

Deze module helpt scholen om vakken en leerdoelen sterker met elkaar te verbinden en onderwijs betekenisvoller te maken voor kinderen. Door thematisch te werken ontstaat er meer samenhang, meer betrokkenheid en meer ruimte voor rijke taal- en denkontwikkeling. Thematisch onderwijs bevordert kansengelijkheid doordat het barrières verlaagt, maar is tegelijkertijd een krachtige didactiek die álle kinderen uitdaagt en ondersteunt in hun ontwikkeling. Het traject Boeiend onderwijs is bovendien verder doorontwikkeld tot Leren in Verbinding door Boeiend onderwijs. Daarmee ligt de nadruk nog sterker op het verbinden van vakinhoud, motivatie en leren in de klas.

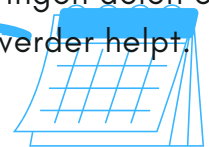
Ook het traject Coaches verbinden heeft een doorontwikkeling gekregen. Dit traject is nog krachtiger geworden voor professionals die binnen hun school of organisatie een coördinerende rol vervullen, zoals intern begeleiders, taalcoördinatoren of andere kartrekkers van ontwikkeling.

De focus ligt op het versterken van leiderschap in leren: hoe begeleid je collega's, hoe bouw je aan gezamenlijke ontwikkeling en hoe zorg je dat nieuwe inzichten duurzaam landen in de schoolpraktijk?

Professionaliseren in verbinding

De hybride trajecten bieden daarmee meer dan scholing alleen. Ze creëren een plek waar professionals samen nadenken, ervaringen delen en bouwen aan onderwijs dat kinderen verder helpt.

Meer informatie

Leren in Verbinding door boeiend onderwijs en Lezen en luisteren met begrip:

3 november 2026
19 januari 2027
23 maart 2027
11 mei 2027

Coaches Verbinden

8 oktober 2026
20 november 2026 fysiek
14 januari 2027
1 april 2027
13 mei 2027

